

JBC

PROGRAMA
16

5 I 6 DE FEBRER
SALA 1 PAU CASALS

LA PASSIONE DE HAYDN

ANNETTE DASCH, JOSEP-RAMON OLIVÉ
I KAZUSHI ONO

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

PROGRAMA DE MÀ

JOAN MAGRANÉ
(Reus 1988)

OBREDA

(2020) – 1a audició – 17

FRANZ JOSEPH HAYDN
(Rohrau, Àustria 1732 – Viena 1809)

SIMFONIA N. 49 EN FA MENOR, “LA PASSIÓ”

(1768) – 24

- I. Adagio
- II. Allegro di molto
- III. Minuet
- IV. Finale: Presto

PAUSA 20'

ALEXANDER VON ZEMLINSKY
(Viena 1871 – Nova York 1942)

SIMFONIA LÍRICA, OP. 18

(1922-23) – 1a audició – 48

Sobre textos de Rabindranath Tagore, traduïció a l'alemany de Hans Effenberger

- I. Ich bin friedlos (Langsam)
- II. Mutter, der junge Prinz (Lebhaft)
- III. Du bist die Abendwolke (Von hier ab plötzlich breiter und nach und nach immer ruhiger und langsamer)
- IV. Sprich zu mir, Gelibter (Langsam)
- V. Befrei mich von den Banden (Feurig und kraftvoll)
- VI. Vollende denn das letzte Lied (Sehr mässige)
- VII. Friede, mein Herz (Molto adagio)

Annette Dasch, soprano
Josep-Ramon Olivé, baríton

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

ANNETTE DASCH, SOPRANO

JOSEP-RAMON OLIVÉ, BARÍTON

KAZUSHI ONO, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Kai Gleusteen*, concertino invitat / Raúl García, assistent de concertino / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Natalia Mediavilla / Katia Novell / Pilar Pérez / Anca Ratiu / Jordi Salicrú / Ana Kovacevic* / Mar Miñana* / Sei Morishima* / Yulia Tsuranova*
SEGONS VIOLINS Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / Maria José Balaguer / Jana Brauninger / Clàudia Farrés / Mireia Llorens / Melita Murgea / Josep Maria Plana / Robert Tomàs / Andrea Duca* / Oleksandr Sora* / Aria Trigas* **VIOLINS** Benjamin Beck, solista / Yuval Gotlibovich*, assistent invitat / David Derrico / Christine de Lacoste / Franck Heudiard / Jennifer Stahl / Michel Millet / Miquel Serrahima / Andreas Süßmayr / Irene Argüello* **VIOLONCELS** Jose Mor, solista / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Jean Baptiste Texier / Carla Conangla* / Irene Cervera* / Horia Mihon* **CONTRABAIXOS** Christoph Rahn, solista / Dmitri Smyshlyaev, assistent / Apostol Kosev / Matthew Nelson / Josep Mensa / Albert Prat
FLAUTES Beatriz Cambrils / Christian Farroni, assistent / Ricardo Borrull, flautí / Marta Torres*
OBOÈS Daniel Fuster*, solista invitat / José Juan Pardo / Pau Roca*, corn anglès **CLARINETS** Josep Fuster, assistent / Frances Navarro / Alfons Reverté, clarinet baix / Maria Rubio* **FAGOTS** Silvia Coricelli, solista / Noé Cantú / Sławomir Krysmalski, contrafagot **TROMPES** Juan Manuel

Gómez, solista / Joan Aragó / Juan Conrado García, assistent / David Bonet / Pablo Marzal, assistent de tercer TROMPETES Angel Serrano, assistent / Adrián Moscardó / Andreu Moros* TROMBONS Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Gaspar Montesinos, assistent / Juan Luis Bori*, trombó baix TUBA Daniel Martínez* TIMBALES Marc Pino, assistent PERCUSSIÓ Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila / Manuel Roda* ARPA Magdalena Barrera, solista CELESTA Dolors Cano* HARMÒNIUM I CONTINU Marc Díaz*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger
RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez
RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero
PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

* Col·laborador

COMENTARI

per **Juan Lucas**

Obreda és un terme creat per l'artista català Perejaume, resultat de la unió dels termes *arbreda* (bosc) i *obra*, és a dir, bosc d'obres. Joan Magrané Figuera es va apropiat d'aquesta idea poètica per escriure la peça orquestral que obre aquest programa, en què tracta l'espai sonor com una metàfora de la naturalesa, amb una part central que representaria un jardí conreat per l'home i els dos segments circumdants en els quals l'escriptura orquestral és rica i abundant, com si la naturalesa recuperés els seus drets. El mateix Magrané confessa que, per elaborar l'estructura d'*Obreda*, va extreure la inspiració dels retaules medievals, la part central dels quals està envoltada d'altres imatges relacionades. D'aquesta manera, la forma general de l'obra respon a l'estructura clàssica ABA, amb moltes idees que floreixen i es traslladen a altres llocs, de vegades imprevisibles. *Obreda* va ser un encàrrec de l'Orquestra Nacional d'Espanya, que la va estrenar dirigida per David Afkham el 2 d'octubre del 2020 a l'Auditori Nacional de Madrid. Magrané va escriure la peça en ple confinament a causa de la pandèmia.

Composta el 1768, durant la fructífera època en què servia com a *Kapellmeister* a la cort dels Esterházy, la Simfonia n. 49 de Joseph Haydn ha donat lloc a diversos equívocs, el principal dels quals deriva del seu sobrenom, *La passione*, que, com tots els subtítols de simfonies de Haydn, no li va atorgar el compositor, sinó una posteritat àvida de programes i titulacions. Algunes fonts relacionen el títol directament amb la Passió de Jesucrist, ja que l'obra es va interpretar durant les celebracions de la Setmana Santa del 1790 a la ciutat alemanya de Schwerin, on en aquell moment estaven prohibides les obres seculares durant aquell període litúrgic. Així sembla que ho corrobora l'estructura general de l'obra, que respon al model de l'arcaica *sonata da chiesa* del Barroc primerenc, amb un extens adagio introductori seguit per tres moviments més ràpids i dinàmics. Tanmateix, una font vienesa relaciona l'obra amb el "quàquer benhumorat", el protagonista de la comèdia teatral de Nicolas Chamfort *La jeune indienne*, molt popular en aquell moment a Viena, la qual cosa delataria en la simfonia un origen o inspiració teatral. Sigui com sigui, el caràcter aparentment tràgic de l'obra és causat per la seva homotonalitat: els seus

quatre moviments estan escrits en la tonalitat principal de fa menor, amb l'única excepció del trio del minuet, que està escrit en un brillant Fa major que sembla que, per un instant, aclareix el to més aviat ombrívol de l'obra. En net contrast amb l'adagio inicial, greu i emotiu, la durada del qual equival gairebé a la dels altres tres junts, els moviments ràpids (segon i quart) són enèrgics i urgents i constitueixen un exemple acabat de l'estil *Sturm und Drang*, del qual Haydn va ser precursor i mestre. Segons Robbins-Landon, a *La passione* el pare Haydn ens va oferir una de les seves simfonies en tonalitat menor més perfectes i convincents.

La *Simfonia lírica* és probablement l'obra més coneguda d'Alexander von Zemlinsky, un autor que encara està esperant la seva justa reivindicació com un dels grans titans de la música centreeuropea de les primeres dècades del segle XX. La composició és deutora directa de *La cançó de la Terra* de Mahler, com va reconèixer en el seu moment el mateix Zemlinsky en una carta del 1922 a Emil Hertzka, el director de la Universal Edition. La seva estructura –set cançons orquestrals sense pausa entre si, en què s'alternen les veus d'un baríton i una soprano– i la seva font literària oriental –poesia xinesa en el cas de Mahler, Tagore en el de Zemlinsky– delaten un vincle evident amb l'obra mestra de Mahler, a qui també segueix en la seva refinada i colorista orquestració i en un llenguatge que, en el cas de Zemlinsky, se submergeix de ple en les aigües de l'expressionisme (no en va, els *Gurrelieder* de Schönberg són vistos com la segona font d'inspiració de l'obra). Tanmateix, i a diferència de Mahler, l'objectiu de Zemlinsky no era fusionar la simfonia amb la cançó, sinó més aviat la simfonia amb l'òpera, un gènere en què era un mestre consumat. El mateix autor va comentar que, mentre escrivia l'obra, tenia al cap dos tipus vocals que semblen més adequats per al teatre que per a l'auditori: un baríton heroic i una soprano dramàtica.

En el seu conjunt, la *Simfonia lírica* no constitueix tant una narrativa com una exploració tristesca de les diferents etapes de l'amor. Les dues primeres cançons dibuixen el desig i l'anhel amorós; les dues següents, la trobada i la consumació, i les tres últimes, l'ocàs de l'amor. El geni dramàtic de Zemlinsky estableix en el fresc simfònic una fèrria organització interna, amb un preludi i sis interludis orquestrals que connecten entre si les set cançons, així com un dens teixit de motius que impulsa i garanteix la unitat dramàtica. L'obra és esplèndida, i va tenir defensors importants després d'estrenar-se a Praga el 4 de juny del 1924 (amb la direcció del mateix compositor, el qual aquella tarda també va estrenar el monodrama *Erwartung* de Schönberg, ni més ni menys). En una carta dirigida a Zemlinsky, Alban Berg va escriure: "He de reconèixer el meu entusiasme més profund per la seva simfonia lírica (...) el meu amor per la seva música, que es remunta dècades enrere, ha rebut amb aquesta obra la seva consumació més absoluta". L'any següent, Berg va començar la seva magistral *Suite lírica* per a quartet de corda, dedicada a Zemlinsky, que no només pren el títol de l'obra del seu col·lega vienès, sinó que repeteix, en el quart moviment, el vers de la tercera cançó de la *Simfonia lírica*: *Du bist mein Eigen, mein Eigen* (Ets meva, meva).

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

